

Spor Tırmanış Yapan Genç Sporcuların Spora Katılım Güdüsünün Ölçülmesi ve Bireye Kazanımları*

Fulya Çakır¹, Oğuzhan Yüksel², Mehmet Demirel³

Özet

Bu çalışmada, genç sporcuların spor tırmanışa katılımlarında bu spora teşvik eden faktörlerin araştırılması ve bireye kazanımları belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu araştırmaya, aktif olarak spor tırmanışı yapan 101 kadın, 170'i erkek olmak üzere toplamda 271 katılımcıdan oluşmaktadır. Çalışma kapsamında hazırlanan veri formu iki bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde katılımcıların demografik özelliklerini belirlemek için kişisel bilgi formu; ikinci bölümünde ise katılımcıların spora katılım güdüsünü belirlemek için "Spora Katılım Güdüsü Ölçeği" yer almaktadır. Gill, Gross ve Huddleston (1983) tarafından geliştirilen "Spora Katılım Güdüsü Ölçeği" 30 madde ve 8 alt boyuttan oluşmaktadır. Çalışmada nicel araştırma deseninden yararlanılmış ve kişisel eğitim alan kişilerin bu eğitimi alma nedenleri ve elde etmiş oldukları kazanımlar görüşleri incelenerek ortaya konulmaya çalışılmıştır. Anketlerden elde edilen verilerin analizi ve değişkenler arası karşılaştırmalarda SPSS 22.0 programından faydalanılmıştır. Katılımcıların cinsiyet, medeni durum, en çok yaşadıkları yerleşim birimi ile boş zaman engelleri puanları arasında anlamlı bir farklılık tespit edilirken; yaş, çalışma yılları, boş zamanlarını nerede değerlendirdikleri ile boş zaman engelleri puanları arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir. Sonuç olarak, spor tırmanışı yapan genç sporcuların spora katılım güdüsü çeşitli değişkenlere göre farklılık göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: *Güdü, Kazanım, Spor, Tırmanış*

Measurement of Sport Participation Motivation of Young Athletes Participating in Sport Climbing and Gains to Individuals

Abstract

In this study, it was aimed to investigate the factors that encourage young athletes to participate in sport climbing and to determine the gains to the individual. This study consists of 271 participants, 101 women and 170 men, who are actively engaged in sport climbing. The data form prepared within the scope of the study consists of two parts. In the first part, personal information form was used to determine the demographic characteristics of the participants; in the second part, "The Sports Participation Motivation Questionnaire" was used to determine the participants' motivation to participate in sports. "The Sports Participation Motivation Questionnaire" developed by Gill, Gross and Huddleston (1983) consists of 30 items and 8 sub-dimensions. Quantitative research design was utilised and the reasons for receiving this training and the gains obtained by the people who received personal training were tried to be revealed by examining their opinions. SPSS 22.0 programme was used for the analysis of the data obtained from the questionnaires and comparisons between variables. While a significant difference was found between the participants' gender, marital status, the residential unit where they live the most and their leisure time barriers scores; no significant difference was found between their ages, years of employment, where they spend their leisure time and their leisure time barriers scores. As a result, the motivation for sport participation of young athletes engaged in sport climbing differs according to various variables.

Key Words: *Motive, Gain, Sports, Climbing.*

Alıntı:

Çakır, F., Yüksel, O., & Demirel, M. (2023). Spor tırmanış yapan genç sporcuların spora katılım güdüsünün ölçülmesi ve bireye kazanımları. *International Sport Science Student Studies Journal*, 5(2), 84-94.

* Bu çalışma Fulya Çakır tarafından sunulan "Spor Tırmanışı Yapan Genç Sporcuların Spora Katılım Güdüsünün Ölçülmesi ve Bireye Kazanımları" başlıklı Yüksek Lisans tezinin bir bölümünü kapsamaktadır.

1 Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, Kütahya, Türkiye, E-mail: fulyagokdayi@gmail.com

2 Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, Kütahya, Türkiye, E-mail: oguzhan.yuksel@dpu.edu.tr

3 Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya, Türkiye, E-mail: mehmetdemirel78@gmail.com

1. Giriş

Günümüzde teknolojik gelişmeler ve söz konusu bu gelişmelerin neticesinde insan yaşamında ortaya çıkan değişimler, hemen hemen her alanda farklı şekillerde gerçekleşmektedir. Spor kavramı da bu gelişim ve değişimlerden etkilenen alanların başında gelmektedir. Spor günümüzde büyük bir endüstri duruma gelmiş ve bireysellikten uzaklaşarak daha komplike bir hâl almıştır. Bu doğrultuda bireylerin de spora bakış açılarındaki değişiklikler ortaya çıkmıştır. Tarihi süreç incelendiğinde doğa şartları içinde sürekli bir mücadele içinde bulunan insanların gerçekleştirdiği hareket ve faaliyetlerle açıklanabilen spor kavramı, günümüzde özellikle ekstrem spor dallarının ortaya çıkması ile söz konusu değişiklikleri ortaya çıkarmıştır. Risk seviyesinin artması, yüksek konsantrasyon gereksinimi, heyecan duygusunun üst seviyelerde yaşanması gibi durumlar neticesinde spor kavramı ve insanların spor kavramı ile ilgili oluşan algılarında farklılaşmalar gerçekleşmektedir. Kendi içerisinde farklı 3 daldan oluşan spor tırmanışı, ilk olarak Lider tırmanışı sporcuların uzun duvarlarda içine yerleştirilmiş güvenlik ekipmanları ile gerçekleştirdikleri tırmanış dalıdır. Bouldering kısa kaya tırmanışı diye adlandırdığımız 5 metre yüksekliğinde belirlenen rotaların, problem çözme yeteneğine dayanarak ekipman bulundurmada minder güvenliği ile serbest olarak da gerçekleştirdikleri bir alandır. Speed tırmanışı ise dünyanın her yerinde aynı rota üzerinde gerçekleştirilen 15 metre yüksekliğinde 5 derece eğimi olan duvarda emniyetli bir şekilde yapılan hız tırmanışına denilmektedir. Spor tırmanışı içinde birçok kulvarı barındırması ile birlikte bir spor dalı olarak günümüzde ilgi çekmeye başlamıştır. Özellikle günümüzde diğer spor dalları arasında daha çok ön plana çıkmaya başlamış olan söz konusu bu spor dalı, gördüğü yoğun ilgi neticesinde 2020 Yaz Olimpiyatlarına olimpik spor branşı olarak dahil edilmiştir. İçinde bulunduğumuz dönemde gençlerin spor tırmanışı tercih etmelerinin nedenleri arasında yukarıda ifade edilen risk etkenlerinin artması sonucu heyecan ve macera duygusunun yaşanma arzusu öne çıkmaktadır (Collins, 2004). Bu doğrultuda özellikle ülkemizde üniversitelerin ve Gençlik ve Spor Bakanlığı'na bağlı okullarda spor birimlerin tırmanma duvarlarının olması, gençlerin futbol ya da basketbol dışında söz konusu bu tür sporlarda da etkinlik göstermelerine olanak sağlamaktadır. Türkiye Dağcılık Federasyonunun da yapılan yoğun çalışmaları neticesinde bu kapsamda okullar arası spor tırmanış yarışmalarının organizasyonları da gerçekleştirilmeye başlanmıştır. Yukarıdaki bilgiler ışığında, spor tırmanışı yapan genç sporcuların spora katılım güdüsünü etkileyen değişkenlerin saptanması ve spora katılım güdüsünün bireye kazanımlarını belirlemek amaçlanmıştır.

2. Yöntem

Araştırma Modeli

Nicel bir araştırma olan bu çalışmada tarama modeli benimsenmiştir. Tarama modeli, geçmişte veya halen var olan bir durumu, olduğu şekliyle betimlemeyi hedefleyen araştırma yaklaşımıdır. Araştırmaya konu olan birey ya da nesne kendi koşulları içerisinde ve herhangi bir müdahale yapılmadan tanımlanmaya çalışılır (Karasar, 2013).

Çalışma Grubu

Çalışma grubunu aktif olarak spor tırmanışı yapan katılımlar oluşturmaktadır. Uygun örnekleme yöntemi ile belirlenmiş katılımcıların 101 kadın, 170'i erkek olmak üzere toplamda 271 kişiden oluşmaktadır. Uygun örnekleme; araştırmaya hız kazandıran, katılımcılara kolay erişim sağlayan bir örnekleme biçimidir (Dawson ve Trapp, 2001).

Veri Toplama Araçları

İki bölümden oluşan ölçme aracının birinci bölümde katılımcıları demografik bilgilerini belirlemek amacıyla hazırlanan 10 soru bulunmaktadır. İkinci bölümde ise katılımcıların spora katılım güdüsünü belirlemeye yönelik "Spora Katılım Güdüsü Ölçeği'ne" ait 30 madde bulunmaktadır. Katılımcılara uygulanmadan önce gerekli açıklamalar yapılmıştır. Gill, Gross ve Huddleston (1983) tarafından geliştirilen Spora Katılım Güdüsü Ölçeği; bireyin spora katılım nedenlerini açıklamak için kullanılan 30 madde ve 8 alt boyuttan (Beceri Geliştirme, Takım Üyeliği/Ruhu, Eğlence, Arkadaşlık, Başarı/Statü, Enerji, Harcama, Hareket/Aktif Olma

ve Yarışma) oluşmaktadır. Bireylerin spor ve egzersize katılımında hangi sebebin etkili daha olduğunu ortaya çıkartmak için “Çok Önemli (1)”, “Az Önemli (2)” ve “Hiç Önemli Değil (3)” şeklinde 3’lü ölçek üzerinde değerlendirilmektedir. Envanterde yer alan maddeler “Çok Önemli (1)” ve “Hiç Önemli Değil (3)” arasında değerlendirildiğinden ölçekten elde edilen düşük puanlar, spora katılım güdüsünün önemli olduğunu, yüksek puanlar ise önemsiz olduğunu göstermektedir. Orijinal ölçeğin güvenilirlik ve geçerlik çalışmaları Gill ve arkadaşları tarafından yapılmış ve Cronbach’s alfa katsayılarının alt boyutlar için 0.78 (Başarı/Statü) ile 0.30 (Arkadaşlık) arasında olduğu belirlenmiştir. PMQ’nun test-tekrar test yöntemi ile güvenilirliği ise 0.68 bulunmuştur (Gould vd., 1985). Oyar, Aşçı, Çelebi ve Mülazımoğlu tarafından yaz spor okulunda envanterin geçerlik güvenilirlik çalışması yapılmış ve 8 alt boyut olarak bulunmuştur. Alt boyutlar için Cronbach’s alfa iç tutarlılık katsayısı. 61 (Beceri Gelişimi) ile 0.78 (Başarı/Statü) arasında bulunmuştur. Toplam ölçekten elde edilen iç tutarlılık.86 olarak bulunmuştur (Oyar vd., 2001). Ayrıca bu ölçeğin Türkiye’ye uyarlamasında orijinal ölçekteki gibi 8 alt boyut bulunmuştur.

İstatistiksel Analiz

Windows MS Excel (2007) programına aktarılan veriler düzenlendikten sonra eksik bilgi veren katılımcıların verileri çıkartılmıştır. SPSS programın aktarılan verilere normallik testleri uygulanmış olup normal dağılım gösteren veriler için bağımsız örneklem (T-Testi) ve varyans analizi (One-Way-ANOVA) testleri uygulanmıştır. Gruplar arasından oluşan farklılığı belirlemek amacıyla ikinci seviye testlerinden Tukey HSD ve Scheffe testleri uygulanmıştır. Çalışmamız kapsamında ölçme aracının geçerlilik ve güvenilirlik testleri yapılmış olup; Cronbach Alpha katsayısı .80 üzerinde bulunmuş güvenilirlik düzeyinin yüksek olduğu tespit edilmiştir ($\alpha=.904$). Ölçme aracından elde edilen veriler toplam puan üzerinden değerlendirilmiş olup, anlamlılık düzeyi $p<.05$ olarak değerlendirilmiştir.

3. Bulgular

Katılımcıların cinsiyet, yaş, doğum yeri, baba-anne eğitim düzeyi, boş zaman, spor yapma sıklığı, spor tırmanış branşı tercih sebebi, branş türü ve branşla uğraşma yılı değişkenlerine göre bilgileri Tablo 1’de cinsiyet değişkeni çapraz tablo analizi ile açıklanmaktadır.

Tablo 1.

Cinsiyete göre demografik bilgilerin çapraz tablo dağılımı

Demografik Değişkenler	Kadın (K)	%	Erkek (E)	%	Toplam (K+E)	Değişken Açısından %	
Cinsiyet	101	37.3	170	62.7	271	100	
Yaş	9-17 yaş	25	24.80	24	14.10	49	18.10
	18-24 yaş	47	46.50	60	35.30	107	39.50
	25-49 yaş	29	28.70	78	45.9	107	2.30
	50 yaş ve üzeri	0	0.00	8	0.30	8	0.30
Doğum Yeri	Büyükşehir	33	32.70	55	32.40	88	32.50
	İl	37	36.60	59	34.70	96	35.40
	İlçe	20	19.80	33	19.40	53	19.60
	Köy/Kasaba	11	10.90	23	13.50	34	12.50
Baba Eğitimi Düzeyi	Okuryazar	2	2.00	7	4.10	9	3.30
	İlköğretim	23	22.80	57	33.50	80	29.50
	Ortaöğretim	48	47.50	56	32.90	104	38.40
Anne Eğitimi Düzeyi	Üniversite	28	27.70	50	29.40	78	28.80
	Okuryazar	5	5.00	27	15.90	32	11.80
	İlköğretim	43	42.60	78	45.90	121	44.60
Boş Zaman	Ortaöğretim	32	31.70	36	21.20	68	25.10
	Üniversite	21	20.80	29	17.10	50	18.50
	1-10 saat	29	28.70	38	22.40	67	24.70
	11-15 saat	24	23.80	40	23.50	64	23.60
	16-20 saat	18	17.80	35	20.60	53	19.60
21 saat ve üstü	30	29.70	57	33.50	87	32.10	
1-5 saat	43	42.60	60	35.30	103	38.00	

Demografik Değişkenler		Kadın	%	Erkek	%	Toplam	Değişken
		(K)		(E)		(K+E)	Açısından %
Spor Yapma Sıklığı	6-10 saat	34	33.70	59	34.70	93	34.30
	11-15 saat	14	13.90	29	17.10	43	15.90
	16 ve üstü	10	9.90	22	12.90	32	11.80
Spor Tırmanış Branşı Tercih Sebebi	Antrenör	19	18.80	52	30.60	71	26.20
	Beden Eğitimi Öğretmenliği	15	14.90	10	5.90	25	9.20
	Aile	6	5.90	4	2.40	10	3.70
	Sosyal Ağlar	34	33.70	56	32.90	90	33.20
	Diğer	27	26.70	48	28.20	75	27.70
Branş Türü	Lider Tırmanışı	39	38.60	79	46.50	118	43.50
	Speed Tırmanışı	4	4.00	2	1.20	6	2.20
	Boulder	31	30.70	28	16.50	59	21.80
	Hepsi	27	26.70	61	35.90	88	32.50
Branşla Uğraşma Yılı	1-3 yıl	70	70.00	99	58.20	169	62.60
	4-6 yıl	23	23.00	43	25.30	66	24.40
	7 ve üstü	7	7.00	28	16.50	35	13.00

Tablo 1’de belirtildiği gibi, katılımcıların %33.7’si kadınlardan, %62.2’si ise erkeklerden oluşmaktadır. Katılımcıların %39.5’si, 18-24 yaş aralığında yoğunlaştığı görülmektedir. Katılımcıların diğer yaş oranlarına bakıldığında ise %18,10’unun 9-17 yaş, %2.3’ünün 25-49 yaş arası ve 50 yaş ve üzeri ise %0.3 olarak belirlenmiştir. Doğum yeri değişkenine göre katılımcıların %35.40 ile il düzeyinde yoğunlaştığı görülmekle birlikte %32.50’si büyükşehirde, %19.6’sı ilçede ve %12.5’i de köy/kasabada ikamet etmektedir. Baba eğitim düzeyine göre katılımcıların babalarının %38,4’ü ortaöğretim mezunu, %29.5’i ilköğretim mezunu, %28.8’i üniversite mezunu ve %3.3’ü de okuryazar bireylerden oluştuğu belirlenmiştir. Diğer yandan katılımcıların annelerinin eğitim düzeylerine bakıldığında annelerin %44,6’sı ilköğretim mezunu olarak yoğunlaşırken, %25.10’u ortaöğretim, %18.5’i üniversite, %11.8’i ise okuryazar bireylerden oluşmaktadır. Katılımcıların boş zamanlarının analizinde 32.1’inin 21 saat ve üzeri olarak yoğunlaştığı görülmekle birlikte %24.7’sinin 1-10 saat, %23.6’sı 11-15 saat ve %19.6’sının 16-20 saat boş zamanları olduğu belirlenmiştir. Spor yapma sıklığına göre katılımcıların %38’i 1-5 saat sıklıkla spor yaparken %34.3’ü 6-10 saat, %15.9’u 11-15 saat ve %11.8’i ise 16 ve üzeri spor yaptıklarını belirtmişlerdir. Katılımcıların spor tırmanış branşı tercih sebeplerine bakıldığında katılımcıların %33,2’sinin sosyale ağlardan etkilediği belirlenirken %26.2’sinin antrenör tarafından yönlendirildiği, %27,7’sinin diğer değişkenlerden etkilendiği, %9,2’sinin beden eğitimi öğretmeni tarafından ve son olarak %3.7’sinin ailesi tarafından yönlendirildiği belirlenmiştir. Branş türüne bakıldığında katılımcıların %43.5’inin lider tırmanışı yaptığı, %32.5’inin bütün tırmanış branşlarını yaptığı, %21.8’inin boulder yaptığı, %2.2’sinin ise speed tırmanışı yaptığı bulunmuştur. Son olarak katılımcıların branşla uğraşma yıllarına bakıldığında %62.6 katılımcı 1-3 yıldır bu sporu yaparken, %24.4’ünün 4-6 yıldır branş sporlarına yöneldiği belirlenmiş ve %13’ünün 7 ve üzeri spor yaptıkları belirlenmiştir.

Tablo 2.

Cinsiyete göre spora katılım güdüsü değerlendirilmesi (niteleyici istatistikler)

	Cinsiyet	N	Ortalama	Standart Sapma	t	p
Spora Katılım Güdüsü	Kadın	101	2.6587	.29254	2.441	.015*
	Erkek	170	2.5625	.32532		

*p<.05

Cinsiyet farklılıklarının spora katılım güdüsünün ele alındığı Tablo e’de P=.015<.05 olduğu için gruplar arasında istatistiki olarak anlamlı bir fark olduğu görülmektedir. Tablo 2’deki ortalama değerlere bakıldığında zaman kadınların erkeklere oranla daha yüksek olduğu görülmektedir. Burada cinsiyete göre kadınların erkeklere göre spora katılım algılarının daha yüksek olduğu görülmektedir.

Tablo 3.

Yaşa göre spora katılım güdüsü değerlendirilmesi (anova testi)

	Kareler Toplamı	df	Kare Ortalama	F	p
Gruplar Arası	4.985	3	1.662		
Gruplar İçi	22.043	267	.083	20.129	.000*
Toplam	27.029	270			

*p<.05

Tablo 3'e göre $F(3.267) = 20.129$; $p = .000 < .05$ bulgusuna ulaşılmıştır. Bu bulguya göre p değeri 0,05'ten düşük olduğu için yaş kriterinin spora katılım güdüsü algılarına göre istatistiksel bir anlamlı farklılık gösterdiği belirlenmiştir. Bu aşamadan sonra hangi yaş grubunun farklılaştığını belirlemek amacıyla Tukey HSD ve Scheffe testleri uygulanır (Tutar ve Erdem, 2020, s. 508). Tukey HSD ve Scheffe test sonuçları Tablo 6'da belirtilmektedir.

Tablo 4.

Yaşa göre spora katılım güdüsünün değerlendirilmesi (çoklu karşılaştırma tablosu)

(I)Yaş	(J)Yaş	Ortalama Farkı (I-J)	Standart Hata	Önem
9-17 yaş	18-24 yaş	.27058*	.04782	.000
	25-49 yaş	.35776*	.04782	.000
	50+ yaş	.37557*	.10570	.003
18-24 yaş	9-17 yaş	-.27058*	.04782	.000
	25-49 yaş	.08718	.03790	.100
	50+ yaş	.10500	.10160	.730
25-49 yaş	9-17 yaş	-.35776*	.04782	.000
	18-24 yaş	-.08718	.03790	.100
	50+ yaş	.01781	.10160	.998
50+ yaş	9-17 yaş	-.37557*	.10570	.003
	18-24 yaş	-.10500	.10160	.730
	25-49 yaş	-.01781	.10160	.998

Tablo 4'e göre 18-24 yaş arası kişilerin 9-17 yaş arası kişilere göre, 25-49 yaş arası kişilerin 9-17 yaş arası kişilere göre ve 50 ve üzeri kişilerin 9-17 yaş arası kişilere göre spora katılım algılarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Tablo 5.

Doğum yerine göre spora katılım güdüsünün değerlendirilmesi (anova)

	Kareler Toplamı	df	Kare Ortalama	F	p
Gruplar Arası	.494	3	.165		
Gruplar İçi	24.477	267	.092	1.795	.148
Toplam	24.971	270			

Yukarıdaki Tablo incelendiğinde spor katılım güdüsünün doğum yeri arasındaki farkın olup olmadığına yönelik analizde $F(3.267) = 1.795$; $p = 0.148 > .05$ olduğu için doğum yerinin spora katılım güdüsünde istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunamamıştır.

Tablo 6.

Baba eğitim düzeyi değişkenine göre spora katılım güdüsü değerlendirilmesi

	Kareler Toplamı	df	Kare Ortalama	F	p
Gruplar Arası	.201	3	.067		
Gruplar İçi	24.769	267	.093	.723	.539
Toplam	24.971	270			

Yukarıdaki Tablo 6 incelendiğinde baba eğitim düzeyi değişkenine göre spora katılım güdüsü için aşağıdaki sonuç belirlenmiştir; $F(3.267) = 0.723$; $p = 0.539 > .05$. Bu sonuca göre p değeri .05'ten yüksek olması nedeniyle baba eğitim düzeyi değişkenine göre spora katılım güdüsü anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Tablo 7.

Anne eğitim düzeyi değişkenine göre spora katılım güdüsü değerlendirilmesi

	Kareler Toplamı	df	Kare Ortalama	F	p
Gruplar Arası	.282	3	.094		
Gruplar İçi	24.689	267	.092	1.017	.386
Toplam	24.971	270			

Yukarıdaki Tablo 7 incelendiğinde anne eğitim düzeyi değişkenine göre spora katılım güdüsü için aşağıdaki sonuç belirlenmiştir; $F(3,267) = 1.017$; $p = 0.386 > .05$. Bu sonuca göre p değeri 0,05'ten yüksek olması nedeniyle anne eğitim düzeyi değişkenine göre spora katılım güdüsü anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Tablo 8.

Boş zaman değişkenine göre spora katılım güdüsü değerlendirilmesi

	Kareler Toplamı	df	Ortalama Kare	F	p
Gruplar Arası	.291	3	.097		
Gruplar İçi	24.680	267	.092	1.049	.371
Toplam	24.971	270			

Boş zaman değişkenine göre spora katılım güdüsü algısının anlamlı bir farklılık göstermediği belirlenmiştir $F(3,267) = 1.049$; $p = 0.371 > .05$.

Tablo 9.

Spor yapma sıklığı değişkenine göre spora katılım güdüsü değerlendirilmesi

	Kareler Toplamı	df	Kare Ortalama	F	p
Gruplar Arası	.205	3	.068		
Gruplar İçi	24.766	267	.093	.737	.531
Toplam	24.971	270			

Spor yapma sıklığı değişkenine göre spora katılım güdüsü değerlendirilmesi aşağıdaki sonuç elde edilmiştir $F(2,267) = 0.737$; $p = 0.531 > .05$. Bu sonuca göre p değeri 0,05'ten yüksek olduğu için spor yapma sıklığı değişkenine göre spora katılım güdüsü anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Tablo 10.

Tercih sebebine göre spora katılım güdüsü değerlendirilmesi (anova tablosu)

	Kareler Toplamı	df	Kare Ortalama	F	p
Gruplar Arası	1.347	4	.337	3.793	0.005*
Gruplar İçi	23.623	266	.089		
Toplam	24.971	270			

* $p < .05$

Tercih sebebine göre spora katılım $F(4,2666) = 3.793$; $p = .005 < .05$ değerleri bulunmuş olup tercih sebebine göre spora katılım güdüsü anlamlı bir farklılık göstermektedir. Bu sonuca göre hangi gruplar arasında farkın bulunup bulunmadığını belirlemek amacıyla Tukey HSD ve Scheffe analizleri uygulanmıştır.

Tablo 11.

Tercih sebebine göre spora katılım güdüsü değerlendirilmesi (anova tablosu)

(I) Tercih Etme Sebebi	(J) Tercih Etme Sebebi	Ortalama Farkı (I-J)	Ortalama Hata	Önem
Antrenör	Beden Eğitimi Öğretmeni	-.10662	.06931	.538
	Aile	-.04947	.10066	.988
	Sosyal Ağlar	.10082	.04730	.210
	Diğer	.10482	.04935	.213
Beden Eğitimi Öğretmeni	Antrenör	.10662	.06931	.538
	Aile	.05715	.11150	.986
	Sosyal Ağlar	.20744*	.06737	.019
	Diğer	.21144*	.06882	.020
Aile	Antrenör	.04947	.10066	.988
	Beden Eğitimi Öğretmeni	-.05715	.11150	.986
	Sosyal Ağlar	.15028	.09934	.555
	Diğer	.15428	.10032	.539
Sosyal Ağlar	Antrenör	-.10082	.04730	.210
	Beden Eğitimi Öğretmeni	-.20744*	.06737	.019
	Aile	-.15028	.09934	.555
	Diğer	.00400	.04659	1.000
Diğer	Antrenör	-.10482	.04935	.213
	Beden Eğitimi Öğretmeni	-.21144*	.06882	.020
	Aile	-.15428	.10032	.539
	Sosyal Ağlar	-.00400	.04659	1.000

Tablo 11'e göre sosyal ağlar ile diğer seçeneğini seçen katılımcılar ile beden eğitim öğretmenleri tarafından spora tercih edenler arasında daha yüksek farklılık görülmektedir.

Tablo 12.

Spor tırmanış branşı değişkenine göre spora katılım güdüsü değerlendirilmesi

	Kareler Toplamı	df	Kare Ortalama	F	p
Gruplar Arası	.051	3	.017	.183	.908
Gruplar İçi	24.919	267	.093		
Toplam	24.971	270			

Spor tırmanış branşı değişkenine göre spora katılım güdüsü değerlendirilmesi anlamlı bir farklılık belirlenmemiştir $F(3.267) = 0.183$; $p = 0.908 > .05$.

Tablo 13.

Spor tırmanış branşı yılı değişkenine göre spora katılım güdüsü değerlendirilmesi

	Kareler Toplamı	df	Ortalama Kare	F	p
Gruplar Arası	.748	2	.374	4.159	.017*
Gruplar İçi	24.008	267	.090		
Toplam	24.756	269			

* $p < .05$

Spor tırmanış branşı yılı değişkenine göre $F(4.2666) = 3.793$; $p = .005 < .05$ değerleri bulunmuş olup tercih sebebine göre spora katılım güdüsü anlamlı bir farklılık göstermektedir. Gruplar arasında farklılığın bulunması için Tukey HSD ve Scheffe analizleri uygulanmıştır.

Tablo 14.

Spor tırmanış branşı yılı değişkenine göre spora katılım güdüsü değerlendirilmesi

(I) Tercih Etme Sebebi	(J) Tercih Etme Sebebi	Ortalama Farkı (I-J)	Ortalama Hata	Önem
1-3 yıl	4-6 yıl	.07729	.04353	.180
	7 yıl ve üstü	.14518*	.05569	.026
4-6 yıl	1-3 yıl	-.07729	.04353	.180
	7 yıl ve üstü	.06789	.06270	.526
7 yıl ve üstü	1-3 yıl	-.14518*	.05569	.026
	4-6 yıl	-.06789	.06270	.526

Tablo 14'e göre 7 yıl ve üzeri spor tırmanış branşını seçen katılımcıların algıları 1-3 yıl tercih edenlere göre daha yüksek olarak belirlenmiştir.

4. Tartışma ve Sonuç

Bu çalışma, spor tırmanışı yapan genç sporcuların spor katılım güdülerini ve bireye kazandırdıklarını incelemeyi amaçlamaktadır. Bu bölümde, bulgularımızı mevcut literatürle karşılaştırarak analiz edilerek ve çalışmanın önemli sonuçları tartışılmıştır.

Cinsiyet farklılıklarının spora katılım güdüsünün ele alındığında gruplar arasında istatistiki olarak anlamlı bir fark olduğu görülmektedir. Ortalama değerlere bakıldığı zaman kadınların erkeklere oranla daha yüksek olduğu görülmektedir. Burada cinsiyete göre kadınların erkeklere göre spora katılım algılarının daha yüksek olduğu görülmektedir. İlgili literatür incelendiğinde Şirin vd., (2008) tarafından yapılan spor yapan öğrencilerin spora katılım ve motivasyonlarına etki eden faktörlerin incelendiği çalışmada, cinsiyet değişkenine bağlı olarak anlamlı bir farklılığın elde edildiği ve bu farklılığın kız öğrencilerinin lehine olduğu vurgulanmaktadır. Barber, Sukhi ve White (1999) tarafından yapılan çalışmanın sonuçlarına göre cinsiyet değişkenine bağlı olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Anlamlı farklılığın kız katılımcıların lehine olduğu ifade edilmektedir. Yine literatürde bulgularımızı destekleyen çalışmaların mevcut olduğu görülmektedir (Gill, Gross ve Huddleston, 1983; Gould, Feltz ve Weiss, 1985).

Yaş değişkenine göre spora katılım güdüsü algılarına göre istatistiki bir anlamlı farklılık gösterdiği belirlenmiştir. 18-24 yaş arası kişilerin 9-17 yaş arası kişilere göre, 25-49 yaş arası kişilerin 9-17 yaş arası kişilere göre ve 50 ve üzeri kişilerin 9-17 yaş arası kişilere göre spora katılım algılarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir. İlgili literatür incelendiğinde Wankel ve Kreisel (1985) tarafından spora katılım motivasyonunun incelendiği çalışmada yaş değişkenine bağlı olarak istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Şirin vd., (2008) tarafından futbolcu kızların spora katılım motivasyonlarının incelendiği çalışmada yaş değişkenine bağlı olarak spora katılım motivasyonunda anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir. Yine literatürde bulgularımızı destekleyen çalışmaların mevcut olduğu görülmektedir (Wharton, 2004).

Doğum yeri, baba eğitim düzeyi ve anne eğitim düzeyi değişkenlerine göre spor katılım güdüsünün istatistiki olarak anlamlı bir fark bulunamamıştır. İlgili literatür incelendiğinde Çiçek (2019) tarafından üniversite öğrencilerinin spora katılım ve spora yönelik tutumlarının incelendiği çalışmada, katılımcıların yaşadığı yere göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilmemiştir. Hazar, Demir Tekkurşun ve Can (2018) tarafından lise öğrencilerinin spora katılım güdülerinin incelendiği çalışmada, anne ve baba eğitim durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Yine literatürde bulgularımızı destekleyen çalışmaların mevcut olduğu görülmektedir (Danışman, 2011).

Boş zaman değişkenine göre spora katılım güdüsü algısının anlamlı bir farklılık göstermediği belirlenmiştir. İlgili literatür incelendiğinde Yerlisu Lapa, Ağyar ve Bahadır (2012) tarafından yapılan çalışmada yaşam tatmini, serbest zaman motivasyonu ve serbest zaman aktivitelerine katılım sıklığı arasında pozitif doğrusal ilişki saptanmıştır. Huang ve Carleton (2003) tarafından üniversite öğrencileri ile yapılan çalışmada yine boş zaman ve motivasyon arasında doğrusal pozitif ilişki tespit edilmiştir.

Spor yapma sıklığı değişkenine göre spora katılım güdüsü anlamlı bir farklılık göstermemektedir. İlgili literatür incelendiğinde Polat, Doğan ve Mutlu (2017) tarafından rekreatif yönlü spor yapan bireylerle yarışma sporcularının spora katılım güdülerinin incelendiği çalışmada, yarışma sporcuları, rekreatif yönlü spora katılım ve toplam gruplarda yaş ve spor yapma süresi değişkenleri ile Sporda Güdülenme Ölçeği alt boyutları arasında anlamlı ilişki bulunamamıştır. Spor yapma sıklığı değişkeninde ise yarışma sporcularında spora katılım güdülerinin alt boyutlarının hiçbirinde anlamlı bir ilişki bulunmadığı ifade edilmektedir.

Tırmanış tercih sebebi ve spor tırmanış branşı değişkenine göre spora katılım güdüsü anlamlı bir farklılık göstermektedir. Sosyal ağlar ile diğer seçeneğini seçen katılımcılar ile beden eğitim öğretmenleri tarafından sporu tercih edenler arasında daha yüksek farklılık görülmektedir. Yapılan literatür taramasında tırmanış tercih sebebi ve spor tırmanış branşı değişkenine uygun çalışma bulunamamıştır.

Spor tırmanış branşı yılı değişkenine göre spora katılım güdüsü anlamlı bir farklılık göstermektedir. 7 yıl ve üzeri spor tırmanış branşını seçen katılımcıların algıları 1-3 yıl tercih edenlere göre daha yüksek olarak belirlenmiştir. Yapılan literatür taramasında tırmanış branşı yılı değişkenine uygun çalışma bulunamamıştır

Sonuç

Spor tırmanışı, son yıllarda popüler hale gelmiş bir spor dalıdır. Bu spor dalı, özellikle gençler arasında popüler olmasıyla birlikte, gençlerin spora katılım güdüsü ve bireysel kazanımları açısından önemli bir araştırma konusu haline gelmiştir. Bu çalışmada, spor tırmanışı yapan genç sporcuların spora katılım güdüsü ölçülmüş ve bireysel kazanımları değerlendirilmiştir. Katılımcıların cinsiyet, medeni durum, en çok yaşadıkları yerleşim birimi ile boş zaman engelleri puanları arasında anlamlı bir farklılık tespit edilirken; yaş, çalışma yılları, boş zamanlarını nerede değerlendirdikleri ile boş zaman engelleri puanları arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir. Sonuç olarak, spor tırmanışı yapan genç sporcuların spora katılım güdüsü çeşitli değişkenlere göre farklılık göstermektedir. Spor tırmanma güdüsünü etkileyen değişkenlerin belirlenmesi ile bireyin öz yeterliliklerini öğrenmesi kendi motivasyonunu sağlayabilecek unsurları bulabilmesine olanak sağlayacaktır. Spor tırmanışı yapan genç sporcuların spora katılım güdüsü ve bireysel kazanımları, sporda kalıcılığı ve başarıyı etkileyen önemli faktörlerdir. Antrenörler, sporcuların motivasyonlarını anlamalı ve buna göre antrenman programlarını uyarlamalıdır. Gelecekteki çalışmalar, özelleştirilmiş ölçekler ve testler kullanarak farklı kazanımları ölçerek bu alanda daha kapsamlı araştırmalar yapılması gerekmektedir. Bu sonuçlar, antrenman programlarına ve diğer spor katılımı teşvik edici stratejilere ilişkin gelecekteki çalışmalar için önemli bir bilgi sağlamaktadır. Spor tırmanışı yapan genç sporcuların bireysel kazanımlarının ölçümü, sporun özgün nitelikleri göz önünde bulundurularak yapılmalıdır. Bu nedenle, gelecekteki araştırmaların, daha özelleştirilmiş ölçekler ve testler kullanarak farklı kazanımları ölçmeleri gerekmektedir. Ayrıca, çalışmanın sınırlamaları da bulunmaktadır. Örneğin, çalışma, sadece belirli değişkenlere göre yapılmıştır. Ayrıca, çalışmada kullanılan ölçeklerin sınırlılıkları da bulunmaktadır. Spor tırmanışı, gençlerin fiziksel ve zihinsel becerilerini geliştirmelerine yardımcı olabilir ve spora katılımı teşvik edebilir. Spor tırmanışı antrenman programları, sporcuların özel ihtiyaçlarını ve motivasyonlarını dikkate alarak oluşturulmalıdır. Bu sayede, spor tırmanışı yapan genç sporcuların sporda kalıcılığı artırılabilir ve daha başarılı bir spor yaşamları olabilecektir

Kaynakça

- Alexandris, K. & Carroll, B. (1997). Demographic differences in the perception of constraints on recreational sport participation: results from a study in Greece. *Leisure Studies*, 16, p. 107-125.
- Barber, H., Sukhi, H., & White, S. A. (1999). The influence of parent-coaches on participant motivation and competitive anxiety in youth sport participants. *Journal of Sport Behavior*, 22(2), 162.
- Çiçek, E. D. (2019). *Üniversite öğrencilerinin spora katılım ve spora yönelik tutumlarının incelenmesi "Adana ili örneği"* (Yüksek Lisans Tezi). Aksaray Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aksaray.
- Danışman, İ.H.A. (2011). *Bireysel ve takım sporları yapan öğrencilerin güdüsel yönelimlerinin kaygı düzeylerine etkilerinin araştırılması* (Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Dawson, B., & Trapp, R. G. (2001). *Probability & related topics for making inferences about data*. Basic & Clinical Biostatistics. Lange medical Books/McGraw-Hill Medical Publishing Division, 5(2), 69-72.
- Gill, D. L., Gross, J. B., & Huddleston, S. (1983). Participation motivation in youth sports. *International journal of Sport Psychology*, 14(1), 1-14.
- Gould, D., Feltz, D., & Weiss, M. (1985). Motives for participating in competitive youth swimming. *International Journal of Sport Psychology*, 16(2), 126-140.
- Gürbüz, B., & Karaküçük, S. (2007). Boş zaman engelleri ölçeği-28: ölçek geliştirme, geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 12(1), 3-10.
- Hazar, Z., Tekkurşun Demir, G., & Can, B. (2018). Examination of high school students' motivation to participate in sports in terms of different variables. *Sportmetre Journal of Physical Education and Sport Sciences*, 16(4), 225-235.
- Huang, C.Y., & Carleton B. (2003). The relationships among leisure participation, leisure satisfaction, and life satisfaction of college students in Taiwan. *Journal of Exercise Science and Fitness*, 1(2), 129-132.
- Karasar, N. (2023). *Bilimsel araştırma yöntemi* (38. Basım). Ankara: Nobel Yayıncılık.

- Kat, H. (2009). *Bireysel sporcularla takım sporcularının stres düzeyleri ve problem çözme becerilerinin karşılaştırılması* (Yüksek Lisans Tezi). Erciyes Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Kayseri.
- Küçük, V. & Koç, H. (2003). Psiko-sosyal gelişim süreci içerisinde insan ve spor ilişkisi. *DPÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, (9), 131-141.
- Oyar, Z. B., Aşçı, F. H., Çelebi, M. & Mülazimoğlu, Ö. (2001). “Spora Katılım Güdüsü Ölçeği”nin geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Spor Bilimleri Dergisi*, 12(2), 21-32.
- Polat, E., Doğan, B. & Mutlu, F. (2018). Rekreatif yönlü spor yapan bireylerle yarışma sporcularının spora katılım güdülerinin incelenmesi. *International Journal of Social Science Research*, 7(2), 175-187.
- Şirin, E. F., Çağlayan, H. S., Çetin, M. Ç., & Alpaslan, İ. (2008). Spor yapan lise öğrencilerinin spora katılım motivasyonlarına etki eden faktörlerin belirlenmesi. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 2(2), 98-110.
- Wankel, L. M., & Kreisel, P. S. (1985). Methodological considerations in youth sport motivation research: A comparison of open-ended and paired comparison approaches. *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 7(1), 65-74.
- Wharton, S. M. (2004). *Measurement and analysis for participation in southeastern competitive age group swimming* (Unpublished Dissertation Doctoral). The University of Alabama.
- Yerlisu, L. T., Ağyar, E., & Bahadır, Z. (2012). Yaşam tatmini, serbest zaman motivasyonu, serbest zaman katılımı: beden eğitimi ve spor öğretmenleri üzerine bir inceleme (Kayseri İli Örneği). *Sportmetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 10(2), 53-59.
- Collins, P. (2004). *Space tourism: recent progress and future prospects*. In space technology and applications International Forum (STAIF-2004).

Introduction: Nowadays, technological developments and the changes in human life as a result of these developments occur in different ways in almost every field. The concept of sports is one of the areas affected by these developments and changes. At the present time, sports has become a big industry and has become more complicated, moving away from individuality. In this regard, there have been changes in individuals' perspectives on sports. When the historical process is examined, the concept of sports, which can be explained by the movements and activities carried out by people who are in a constant struggle under natural conditions, has revealed these changes today, especially with the emergence of extreme sports branches. As a result of situations such as increased risk levels, high concentration requirements, and high levels of excitement, there are differences in the concept of sports and people's perceptions of the concept of sports. **Method:** In this study, which is a quantitative research, the survey model was adopted. The survey model is a research approach that aims to describe a past or current situation as it is. The individual or object that is the subject of the research is tried to be defined within its own conditions and without any intervention (Karasar, 2013). The study group consists of participants who are actively engaged in sport climbing. The participants, who were determined by convenient sampling method, consisted of 101 women and 170 men, totalling 271 people. In the first part of the measurement tool consisting of two parts, there are 10 questions prepared to determine the demographic information of the participants. In the second part, there are 30 items belonging to the "Sports Participation Motivation Scale" to determine the participants' motivation to participate in sports. Necessary explanations were made to the participants before the application. The Sports Participation Motivation Scale developed by Gill, Gross and Huddleston (1983) consists of 30 items and 8 sub-dimensions used to explain the reasons for an individual's participation in sports. Normality tests were applied to the data transferred to the SPSS programme and independent sample (T-Test) and analysis of variance (One-Way-ANOVA) tests were applied for the data showing normal distribution. In order to determine the difference between the groups, Tukey HSD and Scheffe tests were applied. **Findings:** While a significant difference was found between the participants' gender, marital status, the residential unit where they live the most and their leisure time barriers scores ($p<0,05$); no significant difference was found between age, years of employment, where they spend their free time and their leisure time barriers scores ($p>0,05$). **Conclusion:** As a result, the motivation of sport participation of young athletes who do sport climbing differs according to various variables.